

Bölüm 4

İSTANBUL PROTOKOLÜ ÇERÇEVESİNDE ADLİ OLGU KAVRAMI, MESLEKİ ETİK İLKELER, GÖRÜŞME TEKNİKLERİ VE ADLİ MUAYENE

Hüseyin Çetin KETENCİ¹

GİRİŞ

Temel insani haklardan olan “sağlık”, Halk Sağlığı Alanının odak noktasıdır ve bu bilim dalı içerisinde geniş bir yer tutmaktadır. Sağlığın korunması noktasında çevresel, toplumsal ve bireysel yaklaşım sergileyen bu bilim dalı, sağlığı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilen adli konularla ve adli tıp uygulamaları ile ilişki halindedir. Toplumun sağlık hakkı ile bir diğer temel gereksinim olan adalet kavramının bir arada yorumlandığı adli muayenelerde; cinsel saldırılar, çocuğa karşı işlenen suçlar gibi konuların yanında işkence ve kötü muamele iddialarına yönelik adli muayeneler de oldukça hassas bir yaklaşım ile mesleki bilgi ve donanım gerektirmektedir. Bu konu çeşitli yönleri ile Halk Sağlığı Biliminin çalışma alanı içerisinde de yer tutmaktadır.

İSTANBUL PROTOKOLÜ

Her insan yetkili makamlar tarafından makul bir şüphe nedeniyle gözaltına alınabilir, tutuklu veya hükümlü pozisyonunda bulunabilir. Bunlar hukuk devletlerinde ulusal üstü ve ulusal mevzuatla belirlenen olağan kanuni süreçlerdir. Her insanın doğuştan sahibi olduğu sağlık hakkı ve bu hakkın devlet eliyle sağlanması kanunlarca koruma altına alınmış olan bir güvencedir. Tutuklu ve hükümlüler de içinde buldukları durum nedeniyle artmış sağlık riski altındadırlar ve halk sağlığı etiği açısından insan hakları kapsamında sağlıklarının korunması haklarına sahiptirler (1). Son şekli Birleşmiş Milletler çatısı altında “İstanbul Protokolü: İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşğılayıcı Muamele veya Cezanın Etkili Soruşturulması ve Belgelenmesine İlişkin El Kitabı”

¹ Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, hcketenci@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0662-1479

KAYNAKÇA

1. 1Yeni Halk Sağlığı. Tulchinsky, T. Varavikova, E. (2018) *Halk Sağlığında Etik Konular*. 1. Baskı s. 804-819. Ankara: Palme Yayınevi.
2. Istanbul Protocol: Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (2022 Edition) Office Of The High Commissioner For Human Rights
3. 3Can İÖ, Doğramacı YG, Ünüvar Ü. İstanbul Protokolü, Ed: Erkol ZZ, Doğramacı YG, Tıp Hukuku Özel Sayısı. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. s.72-9.
4. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2023) Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İř Ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik. 05/08/2023 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19696&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.
5. Fincancı Korur ř, Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi Sempozyumu Kitabı, İstanbul, 2006, Adli Olguya Yaklaşım, s. 92-104
6. Türk Ceza Kanunu, 05/08/2023 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.
7. Karaarslan B, Aslan MC, Keten A... Minnesota Otopsi Protokolü'ne Göre Yapılmış Cezaevi Ölümü Otopsisininin Değerlendirilmesi: 13 Olgu Sunumu / Journal of Forensic Medicine, Cilt / Vol.:28, Sayı / No:3
8. Ceza Muhakemesi Kanunu 05/08/2023 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5271&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.
9. Özdemir M, Naziroğlu A, Yıldız A.M, İnanıcı M.A Bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisine Trafik Kazası Sonucu Başvuran Olguların Klinik Kayıtlar Üzerinden Adli Tıbbi Değerlendirilmesi J For Med 2021;35(2):44-53
10. Ünüvar Ü, Erenç Y, Dokudan D, Yılmaz LK, Önder Ö, Korur Fincancı ř, İşkence Tanısında Kemik Sintigrafisininin Yeri, Ünüvar ve ark Adli Tıp Bülteni, Cilt 21, Sayı 1, S: 16-22, 2016
11. Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler Ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik 05/08/2023 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8202&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.
12. Hilal A, Meral D, Gülmen M K. Çekin N, Çukurova Bölgesindeki Gözaltı ve Cezaevi Ölümleri Hilal ve ark. Türkiye Klinikleri J Foren Med 2006, 3:43-46
13. Karbeyaz K, Ayrancı Ü, Çelikel A, Akkaya H Cezaevinde Mahkum Ölümleri; Eskişehir Deneyimi Adli Tıp Bülteni 2013;18(2):52-56.
14. Ünüvar Ü ve ark. İstanbul Protokolü Eğitimleri Öncesi Türkiye Genelinden Gözaltı Giriş Ve Çıkış Raporlarınınin Değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni, Cilt 19, Sayı 3, S; 154-160, 2014